

Beslutningsforslag nr. B 100. Fremsat den 11. februar 1986 af Tinning (VS), Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Lenger (VS) og Elisabeth Bruun Olesen (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af to handicapidrætscentre

Folketinget opfordrer regeringen til at oprette to handicapidrætscentre pr. 1. april 1987 efter følgende retningslinier:

- centrene skal være 100 procent statsfinansierede og beliggende på hver sin side af Store Bælt,
 - den præcise udformning, beliggenhed m.v.
- aftales mellem ministeriet for kulturelle anliggender og Dansk Handicap Idræts-Forbund, og
 - senest 1. januar 1987 skal folketingsorienteres om indholdet af lovforslaget vedrørende den endelige oprettelse af centrene.

Bemærkninger til forslaget

Handicapidrættens forhold diskuteres for tiden i det såkaldte breddeidrætsudvalg, der forventes at færdiggøre sit arbejde i løbet af sommeren. Det vil derfor kun være ret og rimeligt, at folketinget i første omgang overlader overvejelserne om handicapdrættens fremtid til det breddeidrætsudvalg, som folketinget selv har ønsket nedsat. Dette synspunkt er forslagsstillerne enige i.

Fra Dansk Handicap Idræts-Forbunds side har man foreslået

- at krav om bopæl i tilskudskommunen ophæves, eventuelt kombineret med en refusionsordning kommunerne imellem, når der er tale om tilskud til foreninger med idræt for handicappede,
- at der gives generel dispensation fra alderskriteriet for opnåelse af kommunale tilskud, når det drejer sig om foreninger, der tilbyder idræt for handicappede,
- at der gennemføres transporttilskudsordninger for handicappede idrætsudøvere, der ikke eller kun med stort besvær kan benytte billig kollektiv transport,
- at der i forbindelse med nybyggerier og etablering af udendørsanlæg til idrætsbrug stilles krav om handicapegnet indretning,
- at der i forbindelse med eksisterende haller og anlæg foretages en undersøgelse af omfanget af ændringer, der vil være nødvendige for, at handicappede kan benytte faciliteterne, og at der tages initiativ til at foretage de ændringer, som forholdene ifølge undersøgelsen taler for,
- at mindst én svømmehal i hver kommune har opvarmet vand til et minimum af 28 grader og af hensyn til særlige handicapgrupper helt op til 32 grader,
- at kommuner/amtskommuner tilskyndes til at etablere lønede hjælper-træner-ordninger til fordel for foreninger med idræt for handicappede,
- at der etableres undervisning og kurser, hvor trænere og ledere kan uddannes til at varetage opgaver inden for handicapidrætten,

- at handicapidræt gøres til fast bestanddel i idrætsundervisningen på de videregående uddannelser,
- at handicapidræt bliver fast bestanddel i leder- og trænerkurser inden for den såkaldte raskidræt,
- at fritidslovgivningen forenkles, således at der skabes muligheder for at tage særhensyn og give positiv særbehandling, når det drejer sig om foreninger, der tilbyder idræt for handicappede. Således skal der bl.a. åbnes mulighed for at etablere interessegrupper for handicappede børn helt ned til 2 deltagere og for at ansætte mere end én instruktør pr. interessegruppe, når det drejer sig om idræt for handicappede. Endvidere skal bestemmelserne om specialundervisning gøres mere lempelige, således at unge får mulighed for at deltage i specialundervisning sammen med voksne,
- at der ansættes en fuldtidskonsulent i handicapidræt i hver amtskommune, og
- at der gives yderligere og særlige bevillinger til handicapidræt, eventuelt gennem ændring af fordelingsnøglen landsorganisationerne imellem.

Forslagsstillerne er enige i alle disse forslag. Men vi har ikke villet foreslå, at folketinget vedtager dem – netop fordi det fornuftigste vil være, at forslagene i første omgang behandles i sammenhæng med de øvrige forslag til forbedring af den såkaldte breddeidræts vilkår i breddeidrætsudvalget.

Men uanset hvad dette arbejde ender med, er det givet, at der er brug for en direkte statslig indsats til forbedring af vilkårene for handicapidrætten i form af en slags handicapidrætscentre.

Handicapidrættens fordele er velkendte:

- fysisk aktivitet forøger den enkeltes selvtillid og følelse af eget værd,
- især for mennesker med meget dårlig kondition og ringe motoriske færdigheder sker der markante fysiske og psykiske fremskridt efter kort tids fysisk træning med vægt på oparbejdelse af

kondition og teknik, og som bekendt har mange handicapgrupper netop en dårlig kondition, i mange tilfælde kombineret med koordinations- og balanceproblemer,

- idrætten medvirker til, at den enkelte oplever hverdagen mindre besværlig,
- den forbedrede sundhed og trivsel, opnået gennem idrætten, kommer også til udtryk i, at hverdagens besværligheder bliver nemmere at tackle, hvilket igen hyppigt kommer til udtryk i et reduceret medicinforbrug,
- handicapidrætten har endelig også en rehabiliterende funktion. Forudsætningerne for indlæring fremmes gennem bevægelse, og idrætten gør det derfor nemmere for den enkelte handicappede at erhverve eller generhverve fysiske færdigheder, som den enkelte enten aldrig har haft, eller som den enkelte har sat over styr. For mange nyhandicappede er situationen den, at hjernen dels skal lære nogle tidligere indlærte ting igen, dels skal lære nogle helt nye bevægelser eller færdigheder, der er nødvendiggjort af handicapet. Jo flere impulser og indtryk kroppen kan give hjernen, jo større er mulighederne for, at den nødvendige nyindlæring kan lykkes.

Alle disse fordele er velkendte, og i folketinget er der bred enighed om, at både kommuner, amter og stat bør give økonomisk støtte til fremme af handicapidrætten.

Lad os illustrere det med et par citater. Under folketingets forhandling om kulturministerens breddeidrætsredegørelse i februar 1985 udtalte Ole Vig Jensen (RV):

»Jeg vil også godt, som andre ordførere har gjort det, understrege betydningen af, at flere grupper får mulighed for idrætsudfoldelse. Der er nævnt handicapidrætten, som er undervejs, men vi ved jo stadig væk, at der er et mægtigt svælg imellem, hvor mange der har mulighed for at dyrke handicapidræt, og hvor mange der faktisk er handicappede.« Se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 6846.

I selve redegørelsen skrev ministeren:

»Det må også fortsat være sådan, at det offentlige påtager sig en væsentlig del af ansvaret for de økonomiske rammer for idrætsudfoldelsen. Kunne de afledede besparelser på social- og sundhedssektorens konti gøres op, er det ikke usandsynligt, at det ville vise sig, at der ikke er tale om nogen netoudgift for stat, amter og kommuner.« Se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 6305.

Forslagsstillerne er overbevisende om, at der er tale om en nettoindtægt, og at den er relativt stor

for netop handicapidrætten. Tænk f.eks. blot på de seneste forskningsresultater omkring bestemte former for løbetrænings overordentlig positive betydning for psykisk handicappede.

Dansk handicapidræt er i dag organiseret samlet under Dansk Handicap Idræts-Forbund (DHIF), der igen er et specialforbund under Dansk Idræts-Forbund. I 1977 havde DHIF 3.500 medlemmer, i 1981 var tallet 10.600, og i dag rummer DHIF 14.500 medlemmer fordelt på 160 foreninger, der tilbyder ca. 30 forskellige former for idrætsaktivitet.

I Danmark findes i dag ca. 300.000 med et fysisk eller psykisk handicap.

Handicapidrætten er altså organiseret i en afdeling for sig, og det strider naturligvis mod tanken om integration af handicappede, sådan som bl.a. Nør Christensen (CD) formulerede den under forhandlingen om breddeidrætsredegørelsen:

»Det store arbejde, der eksempelvis foregår omkring handicapidræt, skal heller ikke forbigås i tavshed. Integrationen mellem ikke-handicappede og handicappede er vigtigt for begge parter. Selvtilliden blandt de handicappede som følge af, at man kan yde noget, skal heller ikke undervurderes, rent bortset fra de almindelige fordele, som idræt giver alle. Naturligvis må et sådant område påkalde speciel opmærksomhed.« Se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 6850.

Men også på idrætsområdet har integrationstanken sine begrænsninger i det virkelige liv. Jørgen Richter fungerer som leder i ungdomsafdelingen af Handicapidrætsforeningen for Vejle og Omegn og formulerer det på denne måde:

»Vi mener bestemt, at det er godt at integrere handicappede, hvor det er muligt. Men i mange tilfælde er det galimatias, fordi det altid bliver på de ikke-handicappedes betingelser. Og de unge åndssvage, som vi har med her, ville ikke få gode betingelser, hvis man forsøgte at integrere deres idrætsaktivitet med ikke-handicappedes. Derimod ville det være godt, hvis flere almindelige foreninger oprettede afdelinger med handicappede og man så var fælles i så stor udstrækning som muligt. Det er kun et par stykker af dem, vi har med her, som ville kunne gå ind i en almindelig forenings aktiviteter.« (Dansk Ungdom og Idræt, nr. 46, december 1985).

Udveksling af erfaringer omkring muligheder og begrænsninger i integration af handicappede i almindelige idrætsforeninger og diskussionen af disse erfaringer er kun et af de mange områder, det vil være muligt at blive klogere på ved etableringen af de nævnte handicapidrætscentre.

Ideen om sådanne centre er hverken specielt ny eller original. I f.eks. USA, Østrig, Vesttyskland og Israel findes statsinstitutioner, der direkte har til opgave at koordinere og forstærke den samlede indsats til fordel for handicapidrætten. Denne opgave eksisterer også i Danmark, og forslagsstillerne mener, at den i første omgang bør løses ved oprettelse af to handicapidrætscentre, ét på hver sin side af Store Bælt.

I udlandet er det almindeligt at udvikle sådanne centre i tilknytning til forskellige specialhospitaller. Værdien af en sådan placering kan forslagsstillerne ikke umiddelbart overskue, og det er en del af baggrunden for, at vi foreslår, at den konkrete udformning af centerideen skal finde sted i et samarbejde mellem kulturministeriet og DHIF.

Men vi bidrager naturligvis gerne til en nærmere beskrivelse af centrenes opgaver:

Centrenes opgaver skal være

1. At tilbyde genoptræning af blandt andre nyhandicappede gennem idræt.
2. At udvikle og afprøve nye træningsmetoder, hjælpemidler og idrætsrekvisitter.
3. At foreslå forskning i idrættens fysiologiske, psykologiske og sociale betydning for de enkelte handicapgrupper.
4. At udarbejde undervisnings- og instruktionsmateriale til idrætstræning for handicappede.
5. At bistå ved etablering af undervisningstilbud i handicapidræt ved relevante uddannelser og uddannelsessteder.
6. At rådgive private og offentlige institutioner med hensyn til skoleidrætsundervisning, idrætsbyggeri med meget mere.

Af faggrupper, det vil være relevant at knytte til centeret kan nævnes: læger, fysio- og ergoterapeuter, jurister, socialrådgivere, arkitekter, ingeniører og selvfølgelig: idrætsinstruktører.

Centrenes mulige rådgivningsfunktioner kan anskueliggøres ved et par eksempler:

Eksempel 1:

En kommune eller privat institution ønsker at opføre et nyt idrætsanlæg og vil sikre, at anlægget er handicappet.

Den pågældende kommune eller private institution henvender sig til handicapidrætscenteret, hvorfra der gives assistance med hensyn til udførelsen af det samlede byggeri, nødvendigt inventar, idrætsrekvisitter, overslag på omkostningerne og forslag til, hvor og hvordan nødvendigt specialudstyr fremskaffes.

Eksempel 2:

En idrætslærer i folkeskolen har fået en klasse med to bevægelseshandicappede.

Idrætslæreren henvender sig til centeret, hvorfra der stilles en idrætsinstruktør plus eventuelt en fysioterapeut til rådighed. I samarbejde med læreren og eleverne gives råd og forslag til, hvordan idrætsundervisningen kan forme sig, så de handicappede fuldt ud kan integreres i idrætstimerne. Der udarbejdes eventuelt konkrete undervisningsprogrammer.

I ingen af disse to eksempler findes der i dag en instans, der kan påtage sig de nævnte rådgivningsfunktioner, og det er netop blot eksempler fra den lange række af påtrængende opgaver, som ingen i dag kan påtage sig at løse. Ikke engang Dansk Handicap Idræts-Forbund kan påtage sig opgaverne. Det frivillige foreningsarbejde kan ikke magte alt.

Hvor meget det vil koste at etablere sådanne centre, er umiddelbart svært at overskue, lige så svært som det er at overskue det offentlige nettoindtægter efter nogle få års drift af centrene.